

Jud. Dr. PUȘCAȘU VOICU
(Lect. univ. și cercetător post-doctorat în cadrul
Facultății de Drept – Universitatea de Vest din Timișoara)

**DREPTUL LA TĂCERE
ȘI LA NEAUTOINCRIMINARE**

Tomul 10

BIBLIOTECA DE DREPT PENAL

Biblioteca inițiată și coordonată de **Sergiu BOGDAN**

- Tomul 1:** Cristian MITRACHE – Suspendarea executării pedepsei
- Tomul 2:** Sergiu BOGDAN – Eroarea în dreptul penal
- Tomul 3:** Constantin DUVAC – Pluralitatea aparentă de infracțiuni
- Tomul 4:** Mircea DAMASCHIN – Dreptul la un proces echitabil în materie penală
- Tomul 5:** Voicu PUȘCAȘU – Prezumția de nevinovăție
- Tomul 6:** Claudia-Florina UȘVAT – Infracțiunile de corupție în contextul reglementărilor europene
- Tomul 7:** Costică DIȚĂ – Partea responsabilă civilmente în procesul penal
- Tomul 8:** Carmen-Adriana DOMOCOȘ – Fapta omisivă și incriminarea ei în legea penală română
- Tomul 9:** Maria OPREA – Infracțiuni contra înfăptuirii justiției

Jud. Dr. PUȘCAȘU VOICU
(Lect. univ. și cercetător post-doctorat în cadrul
Facultății de Drept – Universitatea de Vest din Timișoara)

DREPTUL LA TĂCERE ȘI LA NEAUTOINCRIMINARE

Universul Juridic
București
-2015-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2015, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PUȘCAȘU, VOICU

Dreptul la tăcere și la neautoincriminare / Voicu
Pușcașu. - București : Universul Juridic, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-693-0

343.144

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Autorul are o experiență profesională bogată, atât ca judecător (începând cu anul 2010 este judecător în cadrul Secției penale a Judecătoriai Deva), cât și ca avocat (în perioada 2005-2010), fiind, totodată, și cadru didactic – lector universitar în cadrul Facultății de Drept din Universitatea de Vest din Timișoara.

Autorul a absolvit studiile de licență ale aceleiași facultăți (în anul 2004), cât și cele de masterat (anul 2006) și, respectiv, doctorat (anul 2009), iar, mai recent, cele ale programului de studii post-doctorale (2014-2015), rezultatul acestora din urmă fiind materializat în realizarea prezentei lucrări.

Monografia de față continuă eforturile anterioare ale autorului, atât de analiză a unor garanții procesuale fundamentale, dar și a reglementării de ansamblu pe care noile coduri penal și de procedură penală le propun. Astfel, autorul a elaborat anterior peste 20 de articole și studii, dar și monografiile de referință pentru cunoașterea vechiului, dar mai ales a noului cadru normativ, dintre acestea din urmă amintind următoarele: *Noile proceduri penale* (Editura Universul Juridic, 2014), *Noul Cod penal adnotat* (Editura Hamangiu, 2014), *Codul penal adnotat cu jurisprudență* (Editura Mirton, 2013), *Proceduri penale. Sinteze. Practică judiciară. Modele de minute*, (Editura Universul Juridic, 2012) și *Prezumția de nevinovăție*, (Editura Universul Juridic, 2010).

Acknowledgment: Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/159/1.5/S/133255, proiect strategic ID 133255 (2014), cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Abrevieri

alin.	alineatul
art.	articolul
B. Of.	Buletinul Oficial
c.	contra (versus)
C. civ.	Cod civil
C.D.P.	revista Caiete de Drept Penal
Comisia E.D.O.	Comisia Europeană a Drepturilor Omului
Convenția E.D.O.	Convenția europeană a drepturilor omului
C. pen.	Cod penal
C. pr. civ.	Cod de procedură civilă
C. pr. pen.	Cod de procedură penală
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție
Curtea E.D.O.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
d.e.	de exemplu
Dreptul	revista Dreptul
D.U.D.O.	Declarația universală a drepturilor omului
Ed.	editura
<i>et alii</i>	<i>și alții (altele)</i>
<i>ibidem</i>	în același loc
<i>idem</i>	același autor; în mod identic, la fel, tot așa
Î.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
lit.	litera/literele
M. Of.	Monitorul Oficial
n.n.	nota noastră
O.N.U.	Organizația Națiunilor Unite
op. cit.	opera citată
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
p.	pagina
pp.	paginile
par.	paragraful
pct.	punctul
P.I.D.C.P.	Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice
precit.	precitat(ă)

R.D.P.	Revista de Drept Penal
s.n.	sublinierea noastră
S.U.A.	Statele Unite ale Americii
Trib. Suprem urm.	Tribunalul Suprem următoarele
U.E. vol.	Uniunea Europeană volumul

Cuvânt-înainte

În luna februarie a anului 2010, îmi publicam, la Editura Universul Juridic, teza de doctorat, *Prezumția de nevinovăție*, pentru conceperea și scrierea căreia am dedicat aproape trei ani de cercetare laborioasă. La acel moment, asumarea unui efort similar, pentru o altă lucrare, îmi părea greu de conceput, mai ales în contextul în care activitatea desfășurată în magistratură era foarte solicitantă, iar timpul disponibil pentru realizarea unei lucrări de o asemenea anvergură era tot mai redus.

Pe de altă parte, oricâtă nevoie am considerat că există în doctrina noastră procesual-penală de lucrări monografice vizând instituții și garanții fundamentale, care să abordeze cercetarea dintr-o perspectivă actuală și dinamică, de drept comparat, mi-am dat seama că o și mai stringentă necesitate există cu privire la realizarea unor lucrări mult mai practice, care să permită familiarizarea unor largi categorii de persoane cu dreptul penal și procedura penală, dar la un nivel relativ aprofundat.

Fiind nu doar judecător, ci și cadru universitar și, anterior, avocat, am concluzionat că, dacă monografiile sunt necesare pentru schimbarea modului adesea superficial de înțelegere a unor instituții juridice de prim rang, lucrările practice sunt obligatorii pentru corecta aplicare a legii, de către practicieni, și pentru temeinica pregătire juridică a studenților și masteranzilor din învățământul superior, interesați de tainele dreptului penal și ale procedurii penale, mai ales în contextul schimbării fundamentale înregistrate odată cu intrarea în vigoare, la 1 februarie 2014, a noului cadru normativ de drept penal și de procedură penală.

Din acest motiv, mi-am concentrat atenția asupra concepării a două astfel de lucrări, complet diferite în conținut, dar și ca mod de expunere a informației față de *Prezumția de nevinovăție* – este vorba despre *Noul Cod penal adnotat*, apărută în martie 2014, și despre perechea ei, în procedura penală, anume *Noile proceduri penale*, care a văzut lumina tiparului în luna octombrie 2014. Ambele aceste lucrări au înglobat, la rândul lor, un volum imens și epuizant de muncă, de peste un an și jumătate, multe dintre opiniile exprimate în acestea fiind confirmate,

între timp, prin decizii cu valoare obligatorie, pronunțate de către Înalta Curte sau Curtea Constituțională.

Am ales, prin prezenta lucrare, să revin la realizarea unei monografii, de această dată vizând o altă garanție procedurală fundamentală – dreptul la tăcere și la neautoincriminare – și am făcut-o din mai multe motive.

În primul rând, pentru că, atunci când am analizat unele aspecte referitoare la această garanție, aflate în legătură cu prezumția de nevinovăție, am putut observa cât de interesante și importante sunt problemele juridice pe care le ridică această instituție, pentru corecta ei aplicare, făcându-mi promisiunea că, atunci când timpul o va permite, voi reveni asupra lor, pentru a le dezbate așa cum merită. Nu era nici locul și nici momentul pentru a dezvolta cum se cuvine aceste aspecte într-o lucrare privind prezumția de nevinovăție, lucrare care, oricum, ajunsese să ia proporții mai mari decât cele imaginate inițial, fiind și extrem de mare consumatoare de timp și resurse.

Pe de altă parte, cu sinceritate și modestie trebuie să afirm și că *Prezumția de nevinovăție* a fost foarte bine primită pe piața juridică națională, generând un interes mai mare decât cel scontat, dar și debateri aprinse, pentru care sunt recunoscător, fiind evident de acum, la peste 5 ani de la apariție ei, că și-a atins scopul principal, de a familiariza destinatarii săi cu multe dintre aspectele specifice ale acesteia, prea puțin cunoscute sau analizate în planul doctrinei noastre post-decembriste.

O surpriză mai puțin plăcută însă a fost reprezentată de atitudinea lipsită de etică, ca să nu afirm chiar nelegală, a câtorva persoane care, în lucrările lor, nu au făcut decât să reproducă ideile sau, mai rău, chiar paragrafele lucrării, fără să facă și vreo referință bibliografică, încălcând complet normele legale vizând etica în cercetare (Legea nr. 206/2004). Consider că, până la urmă, și acest efect nu vine decât să ateste valoarea juridică a monografiei, dar nutresc speranța că cei vizați – și pe care cititorul îi poate identifica cu ușurință, fără a fi necesară nominalizarea lor aici – se vor ralia, în cele din urmă, standardelor etice și juridice în materie.

Revenind la prezenta monografie, ea înglobează munca de aproximativ un an și jumătate a proiectului de cercetare post-doctorală pe care l-am desfășurat în cadrul Facultății de Drept din Universitatea de Vest. Și de această dată, timpul rezervat cercetării și impus de natura con-